

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ ทักษะคิดต่อการดูแลผู้สูงอายุ กับความเครียดในนางของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา มีลำดับขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราของภาครัฐ จำนวน 20 แห่ง ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบสถานสงเคราะห์คนชราในหน่วยงานต่างๆดังนี้ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการจำนวน 7 แห่ง กรุงเทพมหานครจำนวน 1 แห่ง และกระทรวงมหาดไทย ซึ่งให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 12 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราของภาครัฐ โดยกำหนดคุณสมบัติ (Inclusion criteria) ดังนี้

1. เป็นพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราของภาครัฐ
2. ระยะเวลาในการดูแลผู้สูงอายุไม่ต่ำกว่า 3 เดือน
3. ยินดีให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง คำนวณโดยใช้เทคนิคของ Thorndike (1978) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$N > 10k + 50 \quad (N = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง}, k = \text{จำนวนตัวแปรที่ศึกษา})$$

$$N > (10 \times 7) + 50$$

ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้อย่างน้อย 120 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากพี่เลี้ยงผู้สูงอายุแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยมีวิธีการดังนี้

1. ทำการสุ่มชื่อสถานสงเคราะห์คนชราแต่ละแห่ง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple

random sampling) จำนวน 10 แห่ง โดยแยกเป็นสังกัด คือ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน 3 แห่ง กรุงเทพมหานครจำนวน 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวน 6 แห่ง โดยการจับสลากแบบไม่แทนที่

2. สํารวจจำนวนพี่เลี้ยงผู้สูงอายุและเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ตรงตามลักษณะที่กำหนด โดยการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับพี่เลี้ยงผู้สูงอายุจากเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์คนชรา

3. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานสงเคราะห์ที่จับสลากได้ในข้อ 1. และใช้ประชากรในแต่ละสถานสงเคราะห์เป็นกลุ่มตัวอย่าง (เนื่องจากประชากรในแต่ละสถานสงเคราะห์มีจำนวนน้อยจึงนำมาเข้ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) รายละเอียดดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างพี่เลี้ยงผู้สูงอายุจำแนกตามสถานสงเคราะห์

สถานสงเคราะห์คนชรา	จำนวนพี่เลี้ยงผู้สูงอายุ (คน)
1. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค	27
2. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี	19
3. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่	6
4. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2	13
5. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์โพธิ์กลาง จังหวัด นครราชสีมา	6
6. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์วัดม่วง จังหวัด นครราชสีมา	8
7. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านเขาบ่อแก้ว จังหวัดนครสวรรค์	16
8. สถานสงเคราะห์คนชราบ้านลพบุรี จังหวัดลพบุรี	10
9. สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี จังหวัดกาญจนบุรี	8
10. สถานสงเคราะห์คนชราวัยทองนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่	7
รวม	120



ตารางที่ 2 คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เลี้ยงผู้สูงอายุ จำแนกตาม เพศ ศาสนา สถานภาพสมรส การผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ดูแลก่อนการปฏิบัติงาน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (n = 115)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	13	11.3
หญิง	102	88.7
ศาสนา		
พุทธ	113	98.3
คริสต์	1	0.9
อิสลาม	1	0.9
สถานภาพสมรส		
โสด	25	21.7
คู่	66	57.4
หม้าย	8	7.0
หย่า / แยก	16	13.9
การผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ดูแลก่อนการปฏิบัติงาน		
ผ่าน	10	8.7
ไม่ผ่าน	105	91.3

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 88.7 นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด ร้อยละ 98.3 สถานภาพสมรสคู่มากที่สุด ร้อยละ 57.4 และผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ดูแลก่อนการปฏิบัติงานร้อยละ 8.7

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีองค์ประกอบเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

เป็นแบบสอบถามที่มีรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการดูแล และสถานสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเติมคำและเลือกตอบ

ส่วนที่ 2. แบบวัดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ

เป็นแบบวัดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของหลักสูตรการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุของ ยุทธ ไกยวรรณ (2545) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การสูงอายุและการเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุ 2) การฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย 3) การดูแลป้องกันอุบัติเหตุ 4) การใช้อุปกรณ์เคลื่อนย้ายผู้สูงอายุ 5) การทำความสะอาดร่างกายและการดูแลแต่งกายผู้สูงอายุ 6) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการพยาบาลแก่ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้หรือช่วยเหลือตัวเองได้บางส่วน โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบวัดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ศึกษาแบบทดสอบการวัดความรู้ก่อน - หลังการฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ ของยุทธ ไกยวรรณ (2545) ในการพัฒนาหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงเนื้อหาให้ครอบคลุมตามประเด็นที่กำหนดไว้

2. ศึกษาค้นคว้า เอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ

3. ทำการสร้างข้อคำถามเพิ่มเติม ตามกรอบแนวคิดโดยให้ครอบคลุมในทุกประเด็น

ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple choice) 4 ตัวเลือก โดยมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวในแต่ละคำถาม ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว โดยตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน มีข้อคำถามทั้งหมด 22 ข้อ โดยในแต่ละด้านมีจำนวนข้อคำถาม ดังนี้

- | | |
|---|-------------|
| 1) การสูงอายุและการเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุ | จำนวน 5 ข้อ |
| 2) การฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย | จำนวน 4 ข้อ |
| 3) การดูแลป้องกันอุบัติเหตุ | จำนวน 3 ข้อ |
| 4) การใช้อุปกรณ์เคลื่อนย้ายผู้สูงอายุ | จำนวน 3 ข้อ |
| 5) การทำความสะอาดร่างกายและการดูแลแต่งกายผู้สูงอายุ | จำนวน 3 ข้อ |
| 6) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการพยาบาลแก่ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ หรือช่วยเหลือตัวเองได้บางส่วน | จำนวน 4 ข้อ |

4. การแปลผล เกณฑ์การแปลผลคะแนน ใช้เกณฑ์ประเมินระดับความรู้ถึงเกณฑ์ตามระดับคะแนน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และอุษาวดี จันทรสนธิ, 2537) แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

- | | |
|---------------------------------|-------------------------|
| ระดับคะแนนมากกว่าร้อยละ 80 | มีความรู้ในระดับสูง |
| ระดับคะแนนระหว่างร้อยละ 50 - 80 | มีความรู้ในระดับปานกลาง |
| ระดับคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 | มีความรู้ในระดับต่ำ |

ส่วนที่ 3. แบบวัดทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ

เป็นแบบวัดทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามทัศนคติของพี่เลี้ยงต่อการดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ซึ่งสร้างโดยกนกวรรณ คุ้มวงศ์ (2536) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ทัศนคติที่มีต่องาน 2) ทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ 3) ทัศนคติที่มีต่อองค์กร โดยมีขั้นตอนการพัฒนาแบบวัดทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ศึกษาแบบสอบถามทัศนคติของพี่เลี้ยงต่อการดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ซึ่งสร้างโดยกนกวรรณ คุ้มวงศ์ (2536)

2. ศึกษาค้นคว้า เอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา

3. ทำการสร้างข้อคำถามเพิ่มเติม ตามกรอบแนวคิดโดยให้ครอบคลุมทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัดข้อคำถามออกบางข้อ เนื่องจากมีความหมายคล้ายคลึงกัน

3.2 ปรับสำนวนในข้อคำถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา

3.3 นำแบบวัดจากการปรับปรุงที่ได้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ประกอบด้วยข้อคำถาม 24 ข้อ ดังนี้

- | | |
|------------------------------|-------------|
| 1) ทัศนคติที่มีต่องาน | จำนวน 9 ข้อ |
| 2) ทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ | จำนวน 8 ข้อ |
| 3) ทัศนคติที่มีต่อองค์กร | จำนวน 7 ข้อ |

โดยเป็นคำถามด้านบวก 14 ข้อ คือ ข้อที่ 1,6,7,8,10,11,13,15,18,19,20,21,22,23
ข้อคำถามด้านลบ 10 ข้อ คือ ข้อที่ 2,3,4,5,9,12,14,16,17,24

ลักษณะของแบบวัดเป็นข้อคำถามที่มีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีความหมายและเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นเลย
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นเป็นส่วนใหญ่
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นปานกลาง

เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นเป็นส่วนใหญ่
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน	ข้อความทางลบ	ข้อความทางบวก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3 คะแนน	3 คะแนน
เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน

4. การแปลผล แปลผลโดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2542)

ค่าคะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
1.00 - 1.49	มีทัศนคติที่ไม่ดีที่สุดต่อการดูแลผู้สูงอายุ
1.50 - 2.49	มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดูแลผู้สูงอายุ
2.50 - 3.49	มีทัศนคติที่ปานกลางต่อการดูแลผู้สูงอายุ
3.50 - 4.49	มีทัศนคติที่ดีต่อการดูแลผู้สูงอายุ
4.50 - 5.00	มีทัศนคติที่ดีที่สุดต่อการดูแลผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 4. แบบวัดความเครียดในงานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา
เป็นแบบวัดความเครียดในงานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาตำรา เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในงานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุ โดยใช้กรอบแนวคิดของ Mclean and Andrew (2000) และ Archbold et al (1990) ประกอบด้วยแบบวัดความเครียดในงานทั้ง 3 ด้าน ดังนี้คือ 1) ความเครียดจากการดูแลโดยตรง 2) ความเครียดจากระบบงาน 3) ความเครียดจากตัวผู้สูงอายุและพฤติกรรมของผู้สูงอายุ โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบวัดความเครียดในงานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุของ Archbold et al. (1990) แนวคิดความเครียดในงานของ Mclean and Andrew (2000) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามเพิ่มเติม

2. ศึกษาแบบวัดความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุของ Archbold et al. (1990)

3. ศึกษาค้นคว้า เอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความเครียดใน งานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุ

4. ทำการสร้างข้อคำถามเพิ่มเติม ตามกรอบแนวคิดโดยให้ครอบคลุมความเครียดในงาน ของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุ นำแบบวัดที่สร้างขึ้นเสนอบริการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงตาม เนื้อหา ประกอบด้วยข้อคำถาม 28 ข้อ ดังนี้

- | | |
|---|--------------|
| 1) ความเครียดจากการดูแลโดยตรง | จำนวน 10 ข้อ |
| 2) ความเครียดจากระบบงาน | จำนวน 9 ข้อ |
| 3) ความเครียดจากตัวผู้สูงอายุและพฤติกรรมของผู้สูงอายุ | จำนวน 9 ข้อ |

ลักษณะของแบบวัดเป็นข้อคำถามที่มีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยมีความหมายและเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	การช่วยเหลือในการดูแลในข้อนั้นมีความไม่สะดวกหรือ ยากลำบากมากที่สุด ให้ 5 คะแนน
มาก	หมายถึง	การช่วยเหลือในการดูแลในข้อนั้นมีความไม่สะดวกหรือ ยากลำบากมาก ให้ 4 คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง	การช่วยเหลือในการดูแลในข้อนั้นมีความไม่สะดวกหรือ ยากลำบากปานกลาง ให้ 3 คะแนน
น้อย	หมายถึง	การช่วยเหลือในการดูแลในข้อนั้นมีความไม่สะดวกหรือ ยากลำบากเล็กน้อย ให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	หมายถึง	การช่วยเหลือในการดูแลในข้อนั้นไม่มีความยากลำบาก เลย ให้ 1 คะแนน

5. การแปลผล แปลผลโดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้ หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2542)

ค่าคะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
1.00 - 1.49	พี่เลี้ยงรู้สึกเครียดน้อยที่สุด
1.50 - 2.49	พี่เลี้ยงรู้สึกเครียดน้อย
2.50 - 3.49	พี่เลี้ยงรู้สึกเครียดปานกลาง
3.50 - 4.49	พี่เลี้ยงรู้สึกเครียดมาก
4.50 - 5.00	พี่เลี้ยงรู้สึกเครียดมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างและพัฒนาขึ้นทั้งหมดเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ หลังจากนั้นจึงนำทั้งหมด ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญที่จะศึกษารวมทั้งหมด 5 คน ได้แก่

อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ	1 คน
อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวช	1 คน
อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านผู้ดูแลผู้สูงอายุ	2 คน
พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านผู้ดูแลผู้สูงอายุ	1 คน

เป็นผู้ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นดังนี้

1. เนื้อหาและเกณฑ์ที่ใช้วัดของเครื่องมือแต่ละชุดมีความถูกต้อง ครอบคลุมในเรื่องที่ต้องการวัดตามคำจำกัดความหรือไม่

2. สำนวนภาษาสามารถสื่อความเข้าใจ เป็นภาษาที่เหมาะสมกับเนื้อหาและถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่

การตัดสินความตรงตามเนื้อหา ใช้เกณฑ์ความเห็นสอดคล้องและยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ใน 5 คน จากนั้นนำมารวมความถูกต้องของการวัดและคำนวณดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index: CVI) (Polit and Beck, 2004) และปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในแต่ละส่วนของแบบสอบถามในส่วนที่ 2-4 ดังนี้

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน หลังจากที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความตรงตามเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index: CVI) โดยใช้เกณฑ์ค่า CVI มากกว่า 0.8 (Polit and Beck, 2004) ซึ่งแบบวัดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุได้ค่า CVI เท่ากับ 0.8 จากนั้นผู้วิจัยได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับแก้ข้อคำถามปรับแก้ข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้มีความสอดคล้องกับค่านิยมเชิงปฏิบัติการมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อ 2 ปรับข้อคำถามเป็น การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการมองเห็นในวัยสูงอายุในข้อใด ที่อาจทำให้เกิดปัญหาพลัดตกหกล้มได้

ข้อ 3 ปรับข้อคำถามเป็น ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ

ข้อ 4 ปรับข้อคำถามเป็น การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเกี่ยวกับการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ ข้อใดที่ไม่ถูกต้อง

ข้อ 1 – 22 เสนอแนะให้ปรับข้อคำถามทุกข้อให้เป็นลักษณะเดียวกัน เช่น อย่างไร / ข้อใดปรับแก้ไขสำนวนภาษาบางข้อตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากปรับแก้ตามข้อเสนอนแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ได้แบบวัดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ ก่อนนำไปตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ มีจำนวน 22 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบวัดทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยนำแบบวัดทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน หลังจากที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความตรงตามเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index: CVI) โดยใช้เกณฑ์ค่า CVI มากกว่า 0.8 (Polit and Beck, 2004) ซึ่งแบบวัดทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุได้ค่า CVI เท่ากับ 0.95 จากนั้นผู้วิจัยได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับแก้ข้อคำถามปรับแก้ข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับค่านิยมเชิงปฏิบัติการมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อ 4 ปรับข้อคำถามเป็น งานที่เลี้ยงผู้สูงอายุเป็นงานที่ทำให้หดหูใจ

ข้อ 8 ปรับข้อคำถามเป็น งานที่เลี้ยงผู้สูงอายุเป็นงานที่ทำให้เกิดความผูกพัน ใกล้ชิดผู้สูงอายุ

ข้อ 9 ปรับข้อคำถามเป็น งานที่เลี้ยงผู้สูงอายุเป็นงานที่ได้ค่าตอบแทนไม่คุ้มค่าเหนื่อย

ข้อ 16 ปรับข้อคำถามเป็น ท่านคิดว่า กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆทำให้การทำงานในสถานสงเคราะห์แห่งนี้มีแบบแผนที่ดี

ข้อ 19 ปรับข้อคำถามเป็น ท่านชอบทำงานที่สถานสงเคราะห์แห่งนี้

ข้อ 21 เสนอแนะให้เพิ่มข้อคำถาม คือ การดำเนินงานขององค์กร คำนึงถึงประโยชน์ของผู้สูงอายุที่มารับบริการมากกว่าผลกำไร

ข้อ 22 เสนอแนะให้เพิ่มข้อคำถาม ถ้ามีองค์กรอื่นที่ให้การบริการผู้สูงอายุ ฉันเลือกที่จะย้ายไปทำงานที่อื่นมากกว่า

ปรับแก้ไขสำนวนภาษาบางข้อตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากปรับแก้ตามข้อเสนอนแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว แบบวัดทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ ก่อนนำไปตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ มีจำนวน 24 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบวัดความเครียดในงานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา

ผู้วิจัยนำแบบวัดความเครียดในงานที่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน หลังจากที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา

ความตรงตามเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index: CVI) โดยใช้เกณฑ์ค่า CVI มากกว่า 0.8 (Polit and Beck, 2004) ซึ่งแบบวัดความเครียดในงานที่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราได้ค่า CVI เท่ากับ 0.85 จากนั้นผู้วิจัยได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับแก้ข้อคำถามปรับแก้ข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับค่านิยมเชิงปฏิบัติการมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อ 2 ปรับข้อคำถามเป็น การช่วยทำความสะอาดในการขับถ่าย

ข้อ 11 ปรับข้อคำถามเป็น ปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติ จนไม่มีเวลาพัก

ข้อ 16 ปรับข้อคำถามเป็น ผู้สูงอายุมีจำนวนมาก

ข้อ 17 ปรับข้อคำถามเป็น ผู้สูงอายุแต่ละคนที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ต้องดูแลใกล้ชิด

ตลอดเวลา

ข้อ 20 ปรับข้อคำถามเป็น กฎระเบียบที่เคร่งครัดของหน่วยงาน

ข้อ 25 ปรับข้อคำถามเป็น การเผชิญกับปัญหาด้านสภาพร่างกายและอาการของโรคในผู้สูงอายุ เช่น ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ อาการหลงลืม

ปรับแก้ไขสำนวนภาษาบางข้อตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว แบบวัดความเครียดในงานที่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา กอนนำไปตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ มีจำนวน 28 ข้อ

2. การหาความเที่ยง (Reliability)

การหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือส่วนที่ 2 – 4 ดังนี้

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุไปทดลองใช้จริงกับที่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ตอบแบบวัดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ แล้วนำคะแนนที่ได้มาคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ด้วยการวิเคราะห์ความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความยากง่ายระหว่าง 0.2 – 0.8 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไปเพื่อให้ได้แบบวัดความรู้ที่มีคุณภาพ (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์, 2547) ได้ข้อคำถามจำนวน 22 ข้อ หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยการหาค่าความสอดคล้องภายใน โดยใช้สูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20: KR 20) โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้ กรณีแบบวัดที่มีอยู่แล้วผู้วิจัยนำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับงานวิจัยควรมีค่าความเที่ยง .80 ขึ้นไปและหากเป็นแบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่ควรมีค่าความเที่ยง .70 ขึ้นไป (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์, 2547) ซึ่งจากการหาความเที่ยงของเครื่องมือทั้งฉบับได้ค่าความสอดคล้องภายในเท่ากับ .77 และเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ค่าความสอดคล้องภายในเท่ากับ .78

ส่วนที่ 3 แบบวัดทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยนำแบบวัดทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ ไปทดลองใช้จริงกับพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความเที่ยงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งค่าต่ำสุดที่ยอมรับได้ .80 (บุญใจ ศรีสถิตย่นรากูร, 2547) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .60 และเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .74

ส่วนที่ 4 แบบวัดความเครียดในงานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา

ผู้วิจัยนำแบบวัดความเครียดในงานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ไปทดลองใช้จริงกับพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความเที่ยงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งค่าต่ำสุดที่ยอมรับได้ .80 (บุญใจ ศรีสถิตย่นรากูร, 2547) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .93 และเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .94 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ	ค่าความเที่ยง (ทดลองใช้)	ค่าความเที่ยง (ใช้จริง)
แบบวัดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ	.77	.78
แบบวัดทัศนคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ	.60	.74
แบบวัดความเครียดในงานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุ	.93	.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวจากคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอต่ออธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่ละจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลไปยัง ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และผู้ปกครองสถานสงเคราะห์คนชราต่างๆพร้อมตัวอย่างแบบสอบถามแห่งละ 1 ชุด พร้อมทั้งโทรศัพท์ติดต่อกำหนดวันที่ขอเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์และแจ้งสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่า ข้อมูลทั้งหมดถูกเก็บเป็นความลับ และนำมาใช้เฉพาะการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อและมอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยพบกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานสงเคราะห์และแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่อยู่หรือตรงกับวันหยุดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เป็นผู้เก็บรวบรวมให้ และจัดส่งกลับแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยเขียนชื่อ ที่อยู่ ติดแสตมป์ไว้ที่หน้าของสีน้ำตาล มีทั้งหมด 8 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บ้านบางแค สถานสงเคราะห์คนชราบ้านเขาบ่อแก้ว จังหวัดนครสวรรค์ สถานสงเคราะห์คนชราบ้านลพบุรี จังหวัดลพบุรี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค 2 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์โพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์วัดม่วง จังหวัดนครราชสีมา สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี จังหวัดกาญจนบุรี นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เป็นผู้เก็บรวบรวมให้และจัดส่งกลับแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยเขียนชื่อ ที่อยู่ ติดแสตมป์ไว้ที่หน้าของ มี 2 แห่งคือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ และสถานสงเคราะห์คนชราวัยทองนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 25 กุมภาพันธ์ 2551 ถึง 4 เมษายน 2551 รวมเวลาในการเก็บข้อมูล 6 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามกลับคืน 115 ฉบับ จากที่ส่งไปทั้งหมด 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.8

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคำนึงถึงการยินยอมของกลุ่มตัวอย่างเป็นหลัก โดยชี้แจงพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง เริ่มจากการแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและชี้แจงให้ทราบสิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ โดยไม่มีผลต่อกลุ่มตัวอย่างแล้วให้สิทธิในการตัดสินใจด้วยตัวเองในการสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยตามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง คำตอบหรือข้อมูลทุกอย่างจะถือเป็นความลับ และนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เท่านั้น ผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมจะไม่มีเปิดเผยชื่อและนามสกุลที่แท้จริง

สำหรับการป้องกันผลกระทบทางลบต่อภาพลักษณ์ของสถานสงเคราะห์คนชราที่เป็น ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และความรู้สึกของผู้บริหารสถานสงเคราะห์คนชรา ผู้วิจัยเสนอโครงร่าง การวิจัยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการและควบคุมการวิจัยในคนของกรุงเทพมหานคร ได้ ปรับแก้ไขและได้รับอนุมัติก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูล ข้อมูลดิบที่ได้ไม่มีการอ้างถึงตัวบุคคลและ สถานสงเคราะห์คนชราของผู้ตอบแบบสอบถามไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น และเสนอผลการวิจัยเป็น ภาพรวมเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 11.5 (Statistical package for the social science) มีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการดูแล ของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ ทักษะคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ และความเครียดใน งานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ ทักษะคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ กับความเครียดในงานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ ทักษะคติต่อการดูแลผู้สูงอายุ กับความเครียดในงานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา เพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) และสร้างสมการการพยากรณ์ ความเครียดในงานของพี่เลี้ยงผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน